

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/53/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120373868
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6120373868.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčkovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu HD-Drill s.r.o., so sídlom Predmierska 404, Turzovka, IČO: 50 591 941, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., so sídlom Ul. 17. Novembra 3215, Čadca, IČO: 50 473 522, proti žalovanému Inšpektorát práce Nitra, so sídlom Jelenecká 1039/49, Nitra, IČO: 00 398 551, o zaplatenie 2 500 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 29Cb/51/2020, o odvolaní žalobcu v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Cob/78/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 15Cob/47/2023, takto

rozhodol:

Príslušným súdom na konanie o odvolaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Cob/78/2023 je Krajský súd v Nitre.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) z dôvodu jeho nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), majúc za to, že funkčne príslušným na konanie o odvolaní je v danom prípade Krajský súd v Nitre. K dôvodom predloženého nesúhlasu uviedol, že v predmetnom spore bolo začaté odvolacie konanie dňa 16.02.2023, teda ešte pred účinnosťou novely CSP uskutočnenou zákonom č. 150/2022 Z. z., pričom v zmysle prechodného ustanovenia § 471c CSP k úpravám účinným od 01.06.2023 je na konanie a rozhodnutie o odvolaní žalobcu príslušný Krajský súd v Nitre. Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave, zmena CSP, ku ktorej došlo zákonom č. 150/2022 Z.z., nemá vplyv na už založenú kauzálnu a funkčnú príslušnosť Krajského súdu v Nitre v prípade odvolacích konaní začatých pred 01.06.2023. Zavedením kauzálnej príslušnosti totiž nedochádza od 01.06.2023 k prechodu výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi v prebiehajúcich

odvolacích konaniach, a teda konania o odvolaní začaté pred 01.06.2023 sa majú dokončiť na doteraz príslušných krajských súdoch. Na podporu svojich argumentov Krajský súd v Bratislave poukázal na usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ku kauzálnnej príslušnosti krajských súdov. Taktiež zdôraznil ústavné právo na zákonného sudcu a zásadu trvania súdnej príslušnosti (§ 36 ods. 2 CSP).

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Bratislave a Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 2 CSP), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre je dôvodný.

3. Pre rozhodnutie o príslušnosti odvolacieho súdu bola relevantná nasledovná právna úprava.

4. Podľa ustanovenia § 34 CSP (v znení účinnom do 31. mája 2023), o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

5. Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023), ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

6. Podľa ustanovenia § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. (2) Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

7. Podľa ustanovenia § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednania sporu.

8. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

9. Podľa ustanovenia § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

10. Podľa ustanovenia § 261 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej tiež „ObZ“), táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

11. Podľa ustanovenia § 261 ods. 2 ObZ, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

12. Podľa ustanovenia § 261 ods. 8 ObZ, pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

13. Podľa ustanovenia § 3 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.), sídlom Krajského súdu v Nitre je mesto Nitra; jeho obvod tvoria obvody a) Okresného súdu Komárno, b) Okresného súdu Levice, c) Okresného súdu Nitra, d) Okresného súdu Nové Zámky.

14. Z obsahu spisu je zrejmé, že návrh na vydanie platobného rozkazu bol doručený Okresnému súdu v Banskej Bystrici - upomínacímu súdu, dňa 08.09.2020.

Upomínací súd podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní, postúpil vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Nitra dňa 02.11.2020 ako súdu miestne a vecne príslušnému na konanie a rozhodnutie (podľa CSP). Z hľadiska uplatneného peňažného nároku konanie začaté na upomínacom súde tvorí jeden celok s konaním na súde príslušnom podľa CSP, pričom pre skúmanie procesných podmienok konania sú rozhodné okolnosti v čase začatia konania na upomínacom súde (§ 36 CSP) [m. m. 5Ndob/3/2023].

15. Z návrhu na vydanie platobného rozkazu *expressis verbis* vyplýva, že ním nebol uplatnený obchodnoprávny spor (časť D návrhu), pričom uvedené je možné konštatovať aj s prihliadnutím na meritum daného sporu (nárok na vrátenie žalobcom zaplatenej pokuty uloženej žalovaným ako subjektom verejného práva po zrušení rozhodnutia o pokute správnym súdom).

16. To, či spor možno definovať ako obchodnoprávny, závisí predovšetkým od právnej povahy (právneho statusu) strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol.

Z ust. § 489 Občianskeho zákonníka vyplýva, že záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Určujúcou normou je v tomto prípade ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, obsahujúce vymedzenie obchodných záväzkových vzťahov.

V danom prípade žalovaný subjekt nezodpovedá definícii podnikateľa (§ 2 ods. 2 ObZ), preto je a priori vylúčené použitie ust. § 261 ods. 1 ObZ. Z dôvodu ustanovenia § 261 ods. 2 ObZ

je zrejmé, že na to, aby sa určitý záväzkový vzťah mohol kvalifikovať ako obchodnoprávny, musí byť okrem požiadavky kladenej na povahu subjektov daného vzťahu splnená

aj požiadavka povahy záväzku. Z hľadiska obchodného záväzkového vzťahu na strane subjektu verejného práva by muselo ísť o zabezpečovanie verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a na strane podnikateľa o výkon jeho podnikateľskej činnosti. Uvedené požiadavky musia byť splnené pri vzniku záväzkového vzťahu, v opačnom prípade o obchodnoprávny vzťah nepôjde.

17. Na základe uvedeného je najvyšší súd toho názoru, že daný záväzkový vzťah strán nespĺňa predpoklady pre vznik obchodnoprávneho vzťahu, a to ako z hľadiska účastníkov tohto vzťahu tak jeho predmetu. Uloženie pokuty v správnom konaní nesúvisí so zabezpečovaním verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky zo strany žalovaného ako subjektu verejného práva a súčasne sa z hľadiska § 262 ods. 2 ObZ nejedná vo vzťahu k uplatnenému nároku o výkon podnikateľskej činnosti žalobcu. Žalobou bol uplatnený nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia vo výške zaplatenej pokuty uloženej žalobcovi rozhodnutím inšpektorátu práce v správnom konaní, v dôsledku vydania kasačného rozhodnutia správneho súdu.

Vo svojej podstate teda spor súvisel s dôsledkami zrušenia rozhodnutia orgánu verejnej moci (inšpektorátu práce) o pokute podľa osobitného zákona ako predpisu verejného práva

(zák. č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní) a sanovaním tohto zásahu v majetkovej sfére žalobcu prostredníctvom žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia

(§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka). Z uvedených charakteristík a vymedzenia účastníkov a predmetu sporu nebolo možné považovať spor za obchodnoprávny.

18. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dôvody, pre ktoré Krajský súd v Nitre postúpil spor a rovnako dôvody Krajským súdom v Bratislave uvádzané v predložení súdneho spisu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 1 a 2 CSP), vychádzali z nesprávnej premisy, že ide o spor o funkčnú a kauzálnu príslušnosť súdov na (odvolacie) konanie

v obchodnoprávnom spore [§ 34 ods. 2 pís. b) CSP v spojení s § 22 písm. d) CSP].

Preto nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu sporu bolo potrebné podľa § 43 ods. 2 CSP vyhovieť, aj keď z odlišných právnych dôvodov, než ktoré sám predostrel v nesúhlase s postúpením.

19. Na okraj, k samotným dôvodom nesúhlasu uvádzaným Krajským súdom v Bratislave,

a to len v prípade, že by išlo o príslušnosť na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie v obchodnoprávnom spore, čo sa však netýka tu posudzovanej veci, najvyšší súd poukazuje na svoju už ustálenú rozhodovaciu prax, napr. v rozhodnutiach sp. zn. 5Ndob/5/2023, 3Ndob/8/2023, 4Ndob/5/2023.

20. Najvyšší súd napokon uvádza, že počas konania žalobca vzal žalobu späť a navrhol rozhodnúť len o trovách konania. V dôsledku toho Okresný súd Nitra uznesením č. k. 29Cb/51/2020-51 z 09.11.2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 29Cb/51/2020-70 z 25.03.2021 konanie zastavil a žiadnej zo sporových strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Žalobca podal odvolanie výlučne voči výroku o trovách konania. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 15Cob/41/2021-75 z 30.12.2021 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Súd prvej inštancie opätovne rozhodol uznesením č. k. 29Cb/51/2020-89 z 14.02.2023 tak, že žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov konania. Voči tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie a po vykonaní príslušných procesných úkonov bol spis predložený Krajskému súdu v Nitre, ktorý postúpil spor Krajskému súdu v Bratislave. Je teda zrejmé, že aktuálne predmetom odvolacieho konania je len výrok súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania v spore, ktorého charakter nie je obchodnoprávny. Keďže takýto výrok je priamo závislý na rozhodnutí v merite veci, pričom v zmysle vyššie uvedených skutočností sa nejedná o obchodnoprávny spor, je na konanie o odvolaní funkčne príslušný súd určený podľa § 34 ods. 1 CSP.

21. Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre je potrebné vyhovieť, keď podľa CSP v znení účinnom do 31.05.2023 ako aj v znení účinnom od 01.06.2023 je na konanie o odvolaní v danom spore príslušný Krajský súd v Nitre.

22. Rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.